

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор ВНЗ «Національна академія управління»

д.е.н., проф. **Сергій ЄРОХІН**

«19» травня 2022 р.

ВИТЯГ

з протоколу №2 від 19 травня 2022 року засідання міжкафедрального семінару (кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування, кафедри фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін, кафедри міжнародних економічних відносин, кафедри комп'ютерних наук, інформаційних технологій та системного аналізу) ВНЗ «Національна академія управління» про наукову і практичну цінність дисертації Терещенко Ольги Василівни на тему: «Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки», поданої на предмет її рекомендації до захисту у спеціалізованій вченій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Присутні: Головуючий на засіданні – завідувач кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування д.е.н., професор Єрмошенко М.М.; ректор ВНЗ «Національна академія управління» д.е.н., проф. Єрохін С.А.; перший проректор д.е.н., проф. Штулер І.Ю.; завідувач кафедри фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін д.е.н. Овчар П.А.; завідувач кафедри міжнародних економічних відносин к.е.н., доц. Костюк В.Р.; завідувач кафедри комп'ютерних наук, інформаційних технологій та системного аналізу д.т.н., проф. Савенков О.І.; професор кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування д.е.н. Паризький І.В.; доцент кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування к.е.н. Неговська Ю.М.; доцент кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування к.е.н. Іванишина Г.С.; професор кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування д.е.н., доц. Павлов В.В.; професор кафедри фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін д.е.н., проф. Голубка С.М.; доцент кафедри фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін к.е.н., доц. Чередніченко Ю.В.; доцент кафедри фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін к.е.н. Браславець О.Ю.; доцент кафедри міжнародних економічних відносин к.е.н. Штань М.В.; професор кафедри комп'ютерних наук, інформаційних технологій та системного аналізу д.ф.-м.н., проф. Лопатін О.К., доцент кафедри комп'ютерних наук, інформаційних технологій та системного аналізу к.т.н. Фаловський О.О.; здобувач наукового ступеня Терещенко О.В.

Запрошені: науковий керівник здобувача - Косова Тетяна Дмитрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування Національного авіаційного університету (м. Київ).

Рецензентами дисертаційної роботи виступили: д.е.н., проф. Штулер І.Ю., к.е.н., доцент Чередніченко Ю.В., к.е.н. Іванишина Г.С..

Слухали:

Про наукову і практичну цінність дисертації здобувача наукового ступеня кандидата економічних наук Терещенко Ольги Василівни на тему: "Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки", поданої у формі рукопису для обговорення на предмет її рекомендації до захисту в спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національного господарства.

Дисертація виконана у ВНЗ «Національна академія управління».

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради ВНЗ «Національна академія управління» 10 грудня 2015 року, протокол № 6.

Виступили:

Здобувач наукового ступеня кандидата економічних наук Терещенко Ольга Василівна доповіла про актуальність теми дослідження, мету та завдання дослідження, наукову новизну, основний зміст роботи, теоретичну та практичну цінність результатів дослідження, виклала основні висновки роботи.

По доповіді було задано 10 запитань, на які доповідач дала ґрунтовні відповіді:

1. Уточніть зміст дефініції валютної безпеки як індикатора зовнішньої і внутрішньої конкурентоспроможності національної економіки. Як результати вашої дисертації сприяють її здатності протистояти зовнішнім валютним шокам і загрозам, валютним дисбалансам, порушенню рівноваги на валютному ринку тощо?

2. У чому полягає ваш внесок в уточнення трактування валютного ринку з позиції системного підходу.

3. Яка ідея лежить в основі концепції удосконалення механізмів регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки (рис. 1.5). Оцініть ступінь її новизни.

4. Що таке валютна безпека держави? Які показники існують для її оцінки? Що зроблено у дисертації для їх удосконалення і розвитку?

5. Чим ваше трактування механізмів регулювання валютного ринку на основі лібералізації відрізняється від існуючого? Яке воно має переваги?

6. Уточніть складові відкритості національної економіки, які є об'єктами державного регулювання. Як держава здійснює їх кількісну і якісну оцінку, а також цілеспрямований вплив на них? Як розробки дисертації сприятимуть зміцненню внутрішньої і зовнішньої конкурентоспроможності національної економіки?

7. Яку роль відіграла теорія біхевіоризму в отриманні результатів вашої дисертаційної роботи?

8. Поясніть результати кореляційно-регресійного моделювання взаємозв'язку курсових очікувань та валютного курсу. Зокрема, надайте економічну інтерпретацію рівняння 3.3.

9. Який тип господарського порядку, наведеного у табл. 1.1, визначає сучасний вектор розвитку національної економіки?

10. Охарактеризуйте зміст методичного підходу до розробки і реалізації валютно-курсової політики в Україні у рамках режиму інфляційного таргетування та плаваючого обмінного курсу. Яка його новизна?

З характеристикою здобувача виступив науковий керівник - д.е.н., професор Косова Тетяна Дмитрівна, яка відзначила, що дослідження Терещенко О.В. присвячено вирішенню важливої наукової задачі – розробці теоретичних положень, методичних основ і практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки. Актуальність теми дисертації визначається важливістю лібералізації валютного ринку у рамках забезпечення ефективності здійснення заходів реформування і відсутності необхідних умов для покращення ситуації. Вільний рух капіталу є запорукою лібералізації валютних відносин, або реальністю, яка потребує узагальнення, критичної оцінки і переосмислення.

Дисертаційна робота має логічну побудову, поставлену мету досягнуто, задачі вирішено. Висновки дисертаційної роботи є доволі обґрунтованими, що підтверджується широким арсеналом використаних методів дослідження. Дисертант показав володіння сучасними методами проведення наукових досліджень, аналітична частина дослідження характеризується достатньою глибиною.

До найбільш суттєвих з наукової і практичної точки зору можна віднести наступні положення. У дисертації удосконалено: дефініцію валютної безпеки як індикатора зовнішньої і внутрішньої конкурентоспроможності національної економіки, її здатності протистояти зовнішнім валютним шокам і загрозам, валютним дисбалансам, порушенню рівноваги на валютному ринку тощо; трактування валютного ринку як підсистеми національної економіки, складної відкритої нерівноважної системи; механізми регулювання валютного ринку на основі лібералізації, під якою розуміють процеси поступової відміни валютних обмежень в умовах проведення національним регулятором політики інфляційного таргетування і плаваючого курсоутворення; методичний підхід до комплексної оцінки рівня валютної безпеки шляхом доповнення діючої системи із шести показників двома додатковими показниками. У дисертації дістало подальшого розвитку: концепцію удосконалення механізмів регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки в частині мети, методологічної основи, середовища регулювання валютного ринку; поняття відкритості національної економіки як середовища функціонування валютного ринку; механізми регулювання валютного ринку на основі біхевіоризму, які полягають у стимулюванні рефлексивної поведінки; методичний підхід до

розробки і реалізації валютно-курсової політики в Україні у рамках режиму інфляційного таргетування та плаваючого обмінного курсу, який виконує функції компенсації негативних зовнішніх валютних шоків та підтримки конкурентоспроможності товаровиробників.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи доведені до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій, які спрямовані на вирішення актуальних проблем функціонування механізмів регулювання національної економіки та використанні органами державного управління і суб'єктами господарювання реального та фінансового секторів національної економіки. Одержані автором результати дослідження використано в освітньому процесі ВНЗ «Національна академія управління» при викладанні навчальних дисциплін «Макроекономіка», «Інвестування», «Фінансовий ринок», «Центральний банк і грошово-кредитна політика» та Національного авіаційного університету під час викладання дисциплін «Основи функціонування економіки на мікро-, макро- та мезо- рівнях», «Стратегічне управління та інноваційний розвиток підприємства», «Міжнародні фінанси», «Центральний банк і грошово-кредитна політика».

Дисертаційну роботу виконано авторкою самостійно. Дисертантка є безпосереднім учасником практичного впровадження отриманих наукових і прикладних результатів дослідження. У процесі підготовки дисертаційної роботи Терещенко Ольга Василівна показала себе висококваліфікованим фахівцем-економістом.

Науковий керівник відзначила, що основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 13 наукових працях загальним обсягом 5,68 др. арк., із них 5 статей у фахових виданнях і виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, 8 - матеріали конференцій.

Дисертаційна робота «Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, в якому поставлено та вирішено задачі розробки пропозицій у частині: лібералізації валютного регулювання, стратегічних та антикризових механізмів валютного регулювання і безпеки національної економіки; інноваційних та поведінкових механізмів валютного регулювання національної економіки.

Виходячи з викладеного вище, слід зробити висновок, що дисертаційна робота Терещенко Ольги Василівни відповідає вимогам, що висуваються до кандидатських дисертацій, її рекомендується представити до захисту у спеціалізовану вчену раду за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

З аналізом наукового дослідження виступили рецензенти: д.е.н., проф. Штулер І.Ю., к.е.н., доцент Чередніченко Ю.В., к.е.н. Іванишина Г.С.

Доктор економічних наук, проф. Штулер І.Ю. (рецензент) у своєму виступі позитивно оцінила актуальність теми та структуру викладу матеріалу дисертаційної роботи. Рецензент наголосила, що тема роботи є актуальною,

містить наукову новизну, вона апробована у фахових виданнях, запропоновані методи вирішення економічних проблем мають практичне значення для застосування, а результати досліджень можуть бути використані органами влади та при підготовці здобувачів вищої освіти.

Кандидат економічних наук, доц. Чередніченко Ю.В. (рецензент) у своєму виступі зосередив увагу на актуальності теми дослідження та її важливості. Зокрема, рецензентом відзначено, що тема дисертації являє собою важливу теоретичну і одночасно практичну проблему. Здобувачка пропонує власне визначення концептуальних засад удосконалення механізмів регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки. Тим самим було підсилено та якісніше розкрито наукову новизну отриманих результатів дисертаційної роботи.

Кандидат економічних наук Іванишина Г.С. (рецензент) відзначила практичне значення та наукову цінність даного дослідження. Наголосила, що дисертаційна робота ґрунтується на глибокому дослідженні проблеми, використанні сучасного методичного інструментарію, суттєвій теоретичній та фактичній інформаційній базі.

Загалом розглянувши надані матеріали рецензенти дійшли висновку, що дисертація за предметом, об'єктом, метою, завданнями та висновками відповідно до Переліку наукових спеціальностей (Перелік 2011) та Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти (Перелік 2015), що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 № 1151, тема якої була затверджена за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, також враховуючи Постанову Кабінету Міністрів України № 519 від 04.07.2018 р. «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 липня 2016 р. №567» щодо дозволу на присудження ступеня кандидата наук спеціалізованими вченими радами, утвореними Міністерством освіти і науки України, відповідно до законодавства, чинного до набрання чинності Законом України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту», рекомендувати до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук дисертаційну роботу Терещенко Ольги Василівни за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

З оцінкою дисертаційної роботи при обговоренні також виступили присутні на засіданні наукового семінару: д.е.н., проф. Єрмошенко М.М., д.е.н., проф. Єрохін С.А., д.е.н., доц. Павлов В.В., д.е.н., доц. Овчар П.А., к.е.н., доц. Неговська Ю.М. У їх виступах було висвітлено актуальність, наукову новизну, теоретичну та практичну значимість результатів дисертаційної роботи, її сильні сторони та особливості. Зазначено, що представлена робота відповідає чинним вимогам МОН України до кандидатських дисертацій і може бути рекомендована до захисту в спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Доктор економічних наук, професор Єрмошенко М.М. зазначив, що наукова й практична цінність даного дослідження є доведеною, відмітив, що публікації здобувача у фахових та наукометричних виданнях за кількістю та

якістю відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України та розкривають зміст та результати дисертаційної роботи. Дисертаційна робота відповідає вимогам, які пред'являються до здобувачів наукового ступеня кандидата економічних наук і може бути представлена на захист у спеціалізованій вченій раді.

Доктор економічних наук, професор Єрохін С.А. акцентував увагу на тому, що у дисертації в строгій послідовності охоплено комплексну проблему, підкреслив актуальність дослідження та врахування здобувачем всіх попередніх зауважень. Достовірність одержаних в дисертаційній роботі результатів та рекомендацій підтверджується використанням методів статистичного дослідження, спостереження, аналізу та синтезу та методів математичного моделювання.

Доктор економічних наук, доцент Павлов В.В. зазначив, що наукова й практична цінність даного дослідження є беззаперечною, що в свою чергу надало теоретичне обґрунтування сформульованим положенням, які більш детально розкривають суттєвість її наукової новизни.

Доктор економічних наук, доцент Овчар П.А. відзначив наукову та практичну цінність даного дослідження, що полягає у обґрунтуванні інноваційних та поведінкових механізмів валютного регулювання національної економіки.

Кандидат економічних наук, доц. Неговська Ю.М. вказала на актуальність і практичну цінність дослідження, звернула особливу увагу на методологічні основи дослідження категорії «механізми регулювання валютного ринку національної економіки». Також підкреслила заслугу здобувачки у обґрунтуванні необхідності лібералізації валютного регулювання та формалізувати трансмісійні механізми її впливу на функціонування національної економіки.

У заключному виступі Терещенко Ольга Василівна висловила подяку учасникам обговорення, і запевнила, що неодмінно врахує всі рекомендації та внесе усі необхідні виправлення перед тим, як подати остаточний варіант тексту дисертаційної роботи до спеціалізованої вченої ради.

Ухвалили:

1. Рекомендувати дисертаційну роботу до попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

2. Затвердити наступний висновок стосовно прийняття до розгляду дисертаційної роботи Терещенко Ольги Василівни на тему: «Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки».

ВИСНОВОК

міжкафедрального семінару кафедри маркетингу, економіки, управління та адміністрування, кафедри, фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін, кафедри міжнародних економічних відносин, кафедри комп'ютерних наук, інформаційних технологій та системного аналізу ВНЗ «Національна академія управління» щодо рекомендації до захисту дисертаційної роботи Терещенко Ольги Василівни на тему: "Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки", поданої у формі рукопису, на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

1. Актуальність теми дослідження.

Періодичні кризи валютно-економічних відносин характерні як для світової економіки загалом, так і для окремих національних господарств. Зміст дисертації орієнтований на подолання негативних наслідків, пов'язаних зі зростанням обсягів державного боргу, дисбалансом експорту-імпорту, витрачанням офіційних валютних резервів, збільшенням рівня доларизації грошової маси. Рекомендації дисертації пов'язані з виходом із кризи валютно-економічних відносин, що супроводжуються скороченням ВВП, зростанням збитків суб'єктів господарювання, зниженням життєвого рівня населення. Своєчасність дисертації орієнтована на передбачення валютних криз, розробку превентивних заходів, які мають бути системно представлені в антикризових стратегіях держави.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконувалася відповідно до плану науково-дослідних робіт: ВНЗ «Національна академія управління» за темою: «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (державний реєстраційний номер 0116U003934, 01.09.2015-30.06.2020); Національного авіаційного університету за держбюджетними темами: «Формування механізму економічного розвитку підприємства на галузевому та державному рівнях» (номер реєстрації 0118U100087, 01.09.2018-30.06.2021); «Функціональні складові моделі фінансового забезпечення сталого розвитку авіаційної галузі України» (номер реєстрації 0119U103609, 01.01.2020 - 31.12.2023), у рамках яких автором розроблено державні механізми регулювання діяльності підприємств на валютному ринку в умовах відкритості національної економіки, механізми фінансового забезпечення сталого розвитку авіаційної галузі України на основі здійснення зовнішньоекономічної діяльності і валютних операцій.

3. Наукові положення, розроблені здобувачем, їх новизна. Основні положення, які відображають наукову новизну дослідження та виносяться на захист, такі:

удосконалено:

- дефініцію валютної безпеки як індикатора зовнішньої і внутрішньої конкурентоспроможності національної економіки, її здатності протистояти зовнішнім валютним шокам і загрозам, валютним дисбалансам, порушенню рівноваги на валютному ринку тощо. На відміну від існуючого вузького, пропонується широкий підхід до трактування валютної безпеки, який зводиться не лише до стану курсоутворення та стабільності національної грошової одиниці, але і до здатності автоматичного урівноваження платіжного балансу, достатності офіційних валютних резервів, гарантування стабільних надходжень іноземної валюти на внутрішній ринок високим експортним потенціалом та інвестиційною привабливістю країни;

- трактування валютного ринку як підсистеми національної економіки, складної відкритої нерівноважної системи, яка: 1) полягає в опосередкуванні відносин із торгівлі валютними цінностями між його суб'єктами, у процесі взаємодії з іншими ринками (товарним, грошово-кредитним, фондовим) і відповідного механізму регулювання (державного та ринкового); 2) керується імпульсами, генерованими поведінкою суб'єктів валютного ринку; 3) є субординованою ієрархічною побудовою; 4) представлена гомогенним, гетерогенним, змішаним сегментами; 5) ґрунтується на виділенні зв'язків (прямих, зворотних, нейтральних) між суб'єктами валютного ринку (внутрішні) та валютного ринку з іншими ринками (зовнішні); 6) має матеріально-інформаційну природу; 7) має офіційний і неофіційний сектори. На відміну від існуючих трактувань, пропонується ґрунтується на основі єдності таких підходів: функціональний, поведінковий, ієрархічний, структурний, рефлексивний, інформаційний та генетичний;

- механізми регулювання валютного ринку на основі лібералізації, під якою розуміють процеси поступової відміни валютних обмежень в умовах проведення національним регулятором політики інфляційного таргетування і плаваючого курсоутворення, мінімальної достатності валютних інтервенцій на шляху руху до кінцевої мети – забезпечення вільного руху капіталу і відкритості фінансових ринків за умови адаптивного використання інструментів захисту національної економіки у кризових ситуаціях. На відміну від існуючих підходів, формалізовано причинно-наслідкові зв'язки імпульсів лібералізації валютного регулювання та функціонування національної економіки є: на інвестиційному ринку (покращення інвестиційного клімату, підвищення привабливості національної економіки для іноземного інвестування; зростання пропозиції прямих і портфельних інвестицій за рахунок вільного руху капіталу), у реальному секторі (імпорт інновацій, нової техніки і технологій у процесі іноземного інвестування; економія трансакційних і курсових витрат за операціями експорту-імпорту товарів, робіт, послуг), у фінансовому секторі національної економіки (спрощення доступу до ресурсів міжнародних ринків капіталу; збільшення ємності внутрішнього валютного ринку; інтенсифікація конкуренції, яка приводитиме до здешевлення вартості ресурсів фінансового і валютного ринків; упровадження нових

банківських технологій, зростання капіталізації банківської системи за рахунок проникнення іноземного капіталу; розширення асортименту банківських послуг та покращення їх якості).

- методичний підхід до комплексної оцінки рівня валютної безпеки шляхом доповнення діючої системи із шести показників двома додатковими показниками - різниця між процентними ставками за депозитами у доларі США та у гривні, рівень доларизації валового внутрішнього продукту. Перевагою першого є менша інформаційна асиметрія порівняно з різницею між форвардним і офіційним курсом гривні, перевагою другого – демонстрація того, яка частина валового внутрішнього продукту обслуговується грошовою масою в іноземній валюті. На відміну від існуючих, пропоновані показники є індикаторами валютного ринку, точковий вплив на які дозволить спрогнозувати зміну макро-показників економіки в умовах її відкритості, визначити імовірність виникнення валютних криз та попередити їх;

дістало подальшого розвитку:

- концепцію удосконалення механізмів регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки в частині мети, методологічної основи, середовища регулювання валютного ринку, яке характеризується обмеженою раціональністю поведінки індивідуальних суб'єктів і колективною нераціональністю; стихійністю; неефективністю; іманентністю аномалій, періодичних криз; асиметрією, недостовірністю, неповнотою інформації, можливістю маніпулювання нею; емоціональністю прийняття рішень і когнітивним дисонансом учасників валютних відносин; стадною поведінкою і валютною панікою. На відміну від існуючих підходів, в основу пропонованої концепції покладено ідею створення оптимальних умов для поступального розвитку вітчизняної економіки, інтеграції України до світової валютно-економічної системи, забезпечення сталого функціонування відкритого валютного ринку, захисту від шоківих збурень на міжнародних та внутрішньому валютних ринках за умов дотримання цільових таргетів валютної безпеки держави.

- поняття відкритості національної економіки як середовища функціонування валютного ринку – це: по-перше, продукт еволюції світової економічної системи в умовах глобалізації, що характеризується посиленням взаємопов'язаності різних ланок міжнародної економіки, їх інтерналізацією, виникненням транснаціональних корпорацій, по-друге, ознака відкритої економіки, під якою розуміється система організації господарського життя, що забезпечує залучення національних економік у світову економіку на основі конкурентного підходу до здійснення зовнішньоекономічної діяльності з боку окремих економічних суб'єктів при збереженні державного контролю. Перевагою пропонованого підходу є виділення складових відкритості національної економіки, які є об'єктами державного регулювання, - зовнішньоторговельна відкритість, фінансова відкритість, відкритість ринків капіталу та функціональна відкритість. Цілеспрямований вплив за результатами їх кількісної і якісної оцінки сприятиме зміцненню внутрішньої і зовнішньої конкурентоспроможності національної економіки;

- механізми регулювання валютного ринку на основі біхевіоризму, які полягають у стимулюванні рефлексивної поведінки, коли вибір економічних агентів є вільним і усвідомленим, а також комунікативної політики національного регулятора, покликаною створювати спокійну, беземоційну обстановку, упереджувати валютну паніку і ажіотаж задля забезпечення стабільності національної грошової одиниці, зниження ризиків опортуністичної поведінки, порушення валютного законодавства, конфліктів у системі «принципал-агент» тощо. Перевагою пропонованих механізмів є їх обґрунтування кореляційно-регресійним моделюванням взаємозв'язку курсових очікувань на рік вперед із фактичним поточним валютним курсом і фактичним курсом долару США через 12 місяців, за результатами якого статистично доведено ірраціональність поведінки суб'єктів валютного ринку, залежність курсових очікувань від поточної ситуації на валютному ринку, динаміки курсу долару США та «надбавки за страх знецінення гривні»;

- методичний підхід до розробки і реалізації валютно-курсової політики в Україні у рамках режиму інфляційного таргетування та плаваючого обмінного курсу, який виконує функції компенсації негативних зовнішніх валютних шоків та підтримки конкурентоспроможності товаровиробників, які реалізують продукцію на внутрішньому ринку, а також експортерів і імпортерів, за умов пріоритетності процентної ставки як основного інструменту грошово-кредитної політики НБУ при допоміжному характері валютних інтервенцій. На відміну від існуючих, пропонований підхід враховує закономірні об'єктивні процеси лібералізації національної економіки, валютного ринку, ґрунтується на переході України до гнучкого валютного курсоутворення в частині сприяння автоматичному вирівнюванню платіжного балансу, заміні подвійного його дефіциту подвійним профіцитом тощо.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків, сформульованих у дисертаційній роботі.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, викладених у дисертаційній роботі, обумовлені тим, що вони базуються на використанні системного і процесного підходів, діалектичного методу наукового пізнання, використанні праць провідних українських та зарубіжних науковців щодо дослідження інституціонально-економічних механізмів регулювання національної економіки, процесів її євроінтеграції, законодавчих положень, нормативно-правових актів, документів міжнародних інституцій що стосуються розвитку валютного регулювання, результатів власних досліджень автора. Наукові положення, висновки та пропозиції, які викладені в дисертації, теоретично обґрунтовані. Вірогідність наукових досліджень підтверджується висвітленням їх результатів у відкритих публікаціях у фахових виданнях та оприлюдненням в доповідях на науково-практичних конференціях.

Наукове значення роботи. Запропоновані наукові підходи доповнюють основні положення теоретичних основ державного і ринкового валютного регулювання національної економіки. Обґрунтовано положення щодо формалізації системного підходу до обґрунтування категорії «механізми

регулювання валютного ринку національної економіки»; систематизовано форми і методи регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки; обґрунтовано концепцію удосконалення механізмів регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки; проведено діагностику статичних і динамічних показників відкритості національної економіки; визначено особливості валютного ринку як об'єкта регуляторної політики держави в умовах відкритості національної економіки; проведено оцінку стану і перспектив регулювання валютного ринку національної економіки в умовах інтеграції до ЄС; доведено доцільність лібералізації валютного регулювання та формалізовано трансмісійні механізми її впливу на функціонування національної економіки; запропоновано стратегічні та антикризові механізми валютного регулювання і безпеки національної економіки; обґрунтовано інноваційні та поведінкові механізми валютного регулювання національної економіки.

Теорія й методика дослідження ґрунтуються на фундаментальних положеннях сучасних економічних теорій. У роботі використовувалися такі методи: системний підхід (для трактування світової, національної економіки, валютного ринку як систем і підсистем); класифікація (для виділення типів національних економік як об'єктів регулювання за різними ознаками); формалізація (для наочного представлення змісту валютного ринку, основних складових відкритості національної економіки, порядку розрахунку сукупної сума відкритої валютної позиції банку за всіма іноземними валютами та банківськими металами, вузького і широкого підходів до трактування валютної безпеки держави, еволюції режиму обмінного курсу як інструменту регулювання національної економіки, валютно-курсової політики НБУ в системі регулювання національної економіки, системи показників оцінки валютної складової безпеки національної економіки); інституціональна теорія (для обґрунтування форм доступу до політичних і економічних ресурсів); концептуальний підхід (для обґрунтування концепції удосконалення механізмів регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки); індекси та субіндекси (для оцінки складових і структури відкритості економіки); структурний аналіз (для оцінки розподілення країн світу за рівнем відкритості національних економік світу, питомої ваги експорту і імпорту товарів і послуг за регіонами світу); коефіцієнтний аналіз (для порівняння рівня процентних ставок за депозитами, для оцінки експортно-імпортних квот, доларизації); трендовий аналіз (для формалізації динаміки показників зовнішньоекономічної діяльності, кумулятивного індексу споживчих цін, міжнародних резервів України); кореляційно-регресійний аналіз (для побудови економіко-математичної моделі валютних очікувань); методи статистичних розподілень (для оцінки розподілення думок респондентів щодо очікувань рівня валютного курсу за окремими інтервалами).

5. Практична цінність результатів роботи полягає в тому, що теоретичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних методик і рекомендацій щодо удосконалення інституціонально-економічних

механізмів регулювання розвитку валютного ринку в умовах відкритості національної економіки. Наукові результати дослідження знайшли практичне застосування в роботі державних органів, установ та підприємств, що підтверджуються відповідними довідками, зокрема:

- авіаційне підприємство ТОВ «Авіатеч» - впроваджено методичні рекомендації зі створення системи управління валютним ризиком (лист № 37-ндр від 14.12.2021);

- аудиторська фірма «Мульти-аудит» - щодо використання в практичній діяльності для проведення аудиту прогнозованої фінансової звітності запропонований методичний підхід до стрес-тестування валютних ризиків (лист № 11 від 17.01.2022);

- ОТП-банк - щодо використання удосконаленого методичного підходу до комплексної оцінки рівня валютної безпеки (довідка № 87-1/13 від 13.05.2022);

- ТОВ «ТІСА» - щодо впровадження в практичну діяльність ризик-орієнтованого підходу до управління зовнішньоекономічною діяльністю і валютними операціями (довідка № 07/02/22 від 07.02.2022);

- адвокатське об'єднання «АКСІО» - щодо схвалення юридичними експертами інноваційних механізмів валютного регулювання національної економіки в частині обігу криптовалют (віртуальних валют, цифрових валют), функціонування ринку *CBDC (Central Bank Digital Currency)* - цифрових валют центральних банків країн світу (довідка № 353 від 16.05.2022).

Результати дослідження також застосовуються в освітньому процесі:

- ВНЗ «Національна академія управління» при проведенні лекційних та практичних занять з навчальних дисциплін «Макроекономіка», «Інвестування», «Фінансовий ринок», «Центральний банк і грошово-кредитна політика» (акт від 10.02.2022);

- Національного авіаційного університету під час викладання дисциплін «Основи функціонування економіки на мікро-, макро- та мезо- рівнях», «Стратегічне управління та інноваційний розвиток підприємства», «Міжнародні фінанси», «Центральний банк і грошово-кредитна політика» (довідка № 132-07/16 від 30.11.2021).

6. Особиста участь автора в одержанні наукових і практичних результатів роботи. Дисертація є самостійно виконаною науковою працею. Наукові положення, висновки, результати та пропозиції, які виносяться на захист, отримані здобувачем самостійно. З наукових робіт, що опубліковані у співавторстві, у дисертації використовувалися тільки ті результати, які отримані автором самостійно. Особистий внесок автора в працях у співавторстві конкретизовано в списку опублікованих праць.

7. Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи були оприлюднені на 6 міжнародних науково-практичних конференціях: «Innovation management in marketing: modern trends and strategic imperatives» (Польща, м.Познань, 2018), «Global marketing: analysis and

challenges of our time» (Грузія, м.Батумі, 2018), «Глобальний маркетинг: аналіз і виклики сучасності» (Київ, 2020), «World science: problems, prospects and innovations» (Канада, м.Торонто, 2021), «Business, Accounting, Management, Banking, Economic Security and Legal Regulation Research» (Київ, 2021), «Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення» (м.Київ, 2021), а також двох Всеукраїнських: «Сучасна національна економіка країни: проблеми, дослідження, перспективи» (м.Київ, 2017), «Реформування економічного та соціального розвитку суспільства» (м.Дніпро, 2021).

8. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано в 14 наукових працях загальним обсягом 6,5 др. арк. (автору належить 4,92 др. арк.), з них 6 статей у наукових фахових виданнях України і виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, у т.ч. одна стаття – у зарубіжному виданні, обсягом 3,81 др. арк. (автору належить 2,55 др. арк.), 8 матеріали конференцій обсягом 1,87 др. арк. (автору належить 1,55 др. арк.).

Статті в наукових фахових, зарубіжних виданнях та виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних:

1. **Терещенко О. В.** Системний підхід до обґрунтування категорії «механізми регулювання валютного ринку національної економіки». *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 8. С. 114-123 DOI: [10.32752/1993-6788-2020-1-230-114-123](https://doi.org/10.32752/1993-6788-2020-1-230-114-123) (0,82 друк. арк.).

2. Косова Т. Д., **Терещенко О. В.** Поведінковий підхід до регулювання економічних процесів на валютному ринку та їх моделювання. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 47 – 52. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.8.47](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.47) (0,82 друк. арк.). *Особистий внесок: обґрунтовано інструментарій регулювання економічних процесів на валютному ринку на основі їх моделювання та поведінкового підходу (0,41 друк. арк.)*

3. Косова Т. Д., **Терещенко О. В.** Трансмисійні механізми впливу лібералізації валютного регулювання на функціонування національної економіки: інвестиційний аспект. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 26 – 32. DOI: [10.32702/2306-6814.2021.16.26](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.16.26) (0,86 друк. арк.). *Особистий внесок: обґрунтовано концептуальні засади лібералізації валютного регулювання в Україні (0,43 друк. арк.)*

4. Косова Т.Д., **Терещенко О.В.** Регулятори і важелі антикризової політики держави у сфері валютно-економічних відносин. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. № 4(84). С. 19-26. <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2021-4-3> (0,84 друк. арк.). *Особистий внесок: реалізовано системний підхід до розробки і реалізації антикризової політики держави у сфері валютно-економічних відносин, а також вибору відповідних регуляторів і важелів (0,42 друк. арк.)*

5. **Терещенко О. В.** Режим валютного курсу як об'єкт регуляторної політики держави в умовах відкритості національної економіки. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2022. № 1. С. 39-44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2022-1-5> (0,60 друк. арк.)

6. **Tereshchenko O. V.** Currency market and mechanisms of its regulation in the system of economic security of the state. *Three Seas Economic Journal*. 2022. Vol. 3 No. 1. pp. 182-188. DOI: <https://doi.org/10.30525/2661-5150/2022-1-26> (0,69 друк. арк.)

Публікації у збірниках матеріалів наукових та науково-практичних конференцій

7. **Терещенко О. В.** Антикризова політика держави у сфері валютно-економічних відносин: проблеми і перспективи. *Сучасна національна економіка країни: проблеми, дослідження, перспективи*. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (20 жовт. 2017 р., м. Київ). К.: НАУ, 2017. С. 102-104. (0,15 друк. арк.)

8. **Терещенко О. В.** Стратегічні імперативи дедоларизації національної економіки. *Innovation management in marketing: modern trends and strategic imperatives*. International scientific-practical conference (April, 12-13th, 2018, Poznan, Poland). К.: НАУ, 2018. С. 297-299. (0,15 друк. арк.)

9. **Терещенко О. В.** Маркет-мейкери як суб'єкти регулювання валютного ринку. *Global marketing: analysis and challenges of our time*. International scientific-practical conference (May, 16-17th, 2019, Batumi, Georgia). К.: НАУ, 2019. С. 237-238. (0,15 друк. арк.)

10. **Терещенко О. В.** Інноваційні валюти: проблеми державного регулювання їх обігу та формування cash-less економіки. Глобальний маркетинг: аналіз і виклики сучасності: Матеріали II Міжн. наук.-практ. конф. (22 трав. 2020 р., м. Київ). К.: НАУ, 2020. С. 143-145. (0,15 друк. арк.)

11. **Терещенко О. В.** Курсові очікування і таргети валютної політики НБУ в системі регулювання національної економіки. *World science: problems, prospects and innovations. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference*. Perfect Publishing. (11-13 August 2021, Toronto, Canada). Pp. 475-481. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/08/WORLD-SCIENCE-PROBLEMS-PROSPECTS-AND-INNOVATIONS-11-13.08.21.pdf> (0,35 друк. арк.)

12. **Терещенко О.В.** Лібералізація національної економіки та валютні обмеження: діалектика взаємозв'язку. *Реформування економічного та соціального розвитку суспільства*. Матер. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 1-2 жовт. 2021 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. С. 22-26. (0,24 друк. арк.)

13. Kosova T., **Tereshchenko O.**, Tiesheva L. Mechanisms of Currency Regulation of the National Economy in the Conditions of European Integration of Ukraine. *Proceedings of the International Conference on Business, Accounting, Management, Banking, Economic Security and Legal Regulation Research (BAMBEL, August 26-27, 2021, Kyiv)*. Series: Advances in Economics, Business and Management Research, 42-47. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210826.008> (Web of Science). (0,48 друк. арк.). *Особистий внесок: обґрунтовано механізми валютного регулювання національної економіки в умовах євроінтеграції України* (0,16 друк. арк.)

14. **Терещенко О. В.** Теорія біхевіоризму як інструмент дослідження національної економіки та валютного ринку. Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: матер. II Міжн. наук.-практ. конф. (21 жовт. 2021 р., м. Київ). К.: НАУ, 2021. Т. II. С.282-284. (0,20 друк. арк.)

9. Оцінка мови і стилю дисертації.

Дисертаційна робота Терещенко Ольги Василівни на тему: «Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки», написана науковою мовою і відзначається логічною структурною побудовою. Стил ь викладу наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує достовірність і легкість сприйняття.

10. Загальний висновок щодо дисертаційної роботи здобувача.

Враховуючи актуальність теми, новизну дослідження, його наукове та практичне значення, присутні на міжкафедра льному семінарі ВНЗ «Національна академія управління» вважають, що дисертаційна робота Терещенко Ольги Василівни на тему: «Механізми регулювання валютного ринку в умовах відкритості національної економіки», відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством та пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2013 р. є завершеною і самостійно виконаною науковою працею та може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

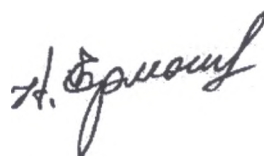
Результати голосування:

«за»	–	16
«проти»	–	немає
«утрималися»	–	немає

Рішення прийнято одностайно.

Головуючий:

Завідувач кафедри маркетингу,
економіки, управління та
адміністрування
ВНЗ «Національна академія
управління»,
доктор економічних наук,
професор

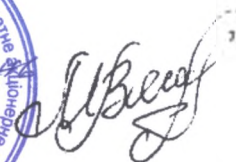

Микола ЄРМОШЕНКО

Вчений секретар

кандидат економічних наук,
доцент

Начальник відділу персоналу та студентів

Марина ШТАНЬ